

А.Т. Даржигенова, Ә.С. Адиш*

магистрант, М. Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан
оқытушы, магистр М. Әуезов атындағы ОҚУ, Шымкент, Қазақстан

*Корреспондент авторы: asel_adish@mai.ru

ИНКЛЮЗИВТІК КОМПЕТЕНТТІЛІК – ПЕДАГОГ-ХОРЕОГРАФТЫҢ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУ НЫСАНЫ

Түйін

Мақалада инклюзивті білім беру жүйесінде хореографтардың кәсіби даярлығын жақсартудың маңызы мен оның негізгі аспектілері кеңінен қарастырылады. Хореографтың инклюзивті құзыреттілігі - бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу үшін қажет дағдылар мен білімнің жиынтығы. Бұл құзыреттілік педагогикалық, психологиялық және хореографиялық аспектілерді қамтиды. Педагогикалық тұрғыдан хореограф мұғалім ретінде оқушының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқыту әдісін таңдай білуі қажет. Психологиялық тұрғыдан, ол оқушының эмоционалды жағдайын, мотивациясын және дамуын түсініп, қолдау көрсетуі тиіс. Хореографиялық аспектілер – бұл қозғалыс өнерінің әдістерін қолдану арқылы балалардың физикалық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға хореографиялық білім беру – бұл тек би сабақтары емес, сонымен қатар психологиялық, әлеуметтік және шығармашылық дамуға ықпал ететін кешенді процесс. Бұл балаларды бірегей тұлға ретінде қабылдай отырып, олардың қабілеттерін аша отырып, сенімділік пен өзін-өзі бағалауды дамыту маңызды.

Кілт сөздер: инклюзивті құзыреттілік, хореограф, кәсіби дайындық, инклюзивті білім беру, арт-терапия, цифрлық технологиялар, педагогика, психология.

Кіріспе

Қазіргі заманғы білім беру кеңістігінде инклюзивті білім беру барлық оқушылар үшін тең мүмкіндіктер жасауға бағытталған мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігіне айналууда.

Хореографиялық өнер тұлғаны дамытуға, әлеуметтік бейімделуге және креативтілікті дамытуға зор әлеуетке ие бола отырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен (ЕБҚ) жұмыс істеуде ерекше рөл атқарады.

Алайда, инклюзивті ортада хореографиялық оқытуды сәтті жүзеге асыру үшін педагог-хореографтардан кәсіби құзыреттіліктермен қатар, инклюзивті құзыреттіліктер де талап етіледі.

Мәселенің өзектілігі келесі факторлармен айқындалады: Инклюзивті білім беру мекемелерінің санының артуы. Инклюзивті тәсілдің білім берудің барлық деңгейлеріне енгізілуі дәстүрлі оқыту әдістері мен мамандарды даярлау жүйесін қайта қарауды талап етеді. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) балалармен жұмыс істейтін педагог-хореограф әртүрлі білім беру қажеттіліктері жағдайында табысты жұмыс істеу үшін арнайы білім мен дағдыларға ие болуы қажет.

Инклюзивті құзыреттілікті қалыптастырудың жүйелі тәсілінің жоқтығы. Инклюзивті білім берудің дамуына қарамастан, хореографтарды даярлау бағдарламаларының көбінде ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуге бағытталған элементтер қарастырылмаған. Бұл педагогтардың инклюзивті ортада өз кәсіби міндеттерін орындауға жеткіліксіз дайын болуына әкеледі.

Теориялық талдау

Әлемдік экономикалық қауымдастыққа кіру үдерісі қоғамның ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар мәселелеріне деген көзқарасын өзгертіп, оларды қоғамға кеңінен интеграциялау қажеттілігін түсінуге әкелді. 21 ғасырдағы әлеуметтік саясат саласындағы жаһандық үрдіс білім берудегі интеграцияны қолдауға және сегрегацияның түрлі

көріністерімен күресуге бағытталған болатын. Мектеп білімінде бұл үрдіс ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім беру стандарттарының әртүрлі деңгейлерін меңгеруде шынайы теңдікті қамтамасыз ететін концептуалды ережелерді әзірлеу арқылы жүзеге асырылды.

Қазіргі уақытта әлемдік білім беру тәжірибесінде «интеграция» ұғымының орнына «инклюзия» термині қолданылуда. «Интеграция» біртұтастыққа бірігуді білдірсе, «инклюзия» – бұл барлық адамдарды ортаға қосу және қамту үдерісі (Д. Агнес, Т. Бут, М. Кинг-Сирс, Т. Миттлер, Д. Роза және т.б.). Интеграция баланы жүйенің талаптарына бейімдеуді көздесе, инклюзия - жүйені баланың қажеттіліктеріне бейімдеуді қарастырады. Осы тұрғыдан алғанда, инклюзивті білім беру - бұл баршаға білім алуға қолжетімділікті қамтамасыз ететін, сондай-ақ жалпы білім беруді барлық балалардың әртүрлі қажеттіліктеріне бейімдеуді көздейтін кең көлемдегі интеграция үдерісі [1].

Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінде интеграция және инклюзия идеяларын кеңінен енгізу кадрлардың біліктілігіне тікелей байланысты. Бұл болашақ мұғалімдерді даярлау үдерісіне өзгерістер енгізуді талап етеді.

Осы орайда, болашақ мұғалімдердің инклюзивті құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі олардың кәсіби құзыреттілігінің ажырамас бөлігі ретінде ерекше маңызға ие.

«Педагогтың кәсіби құзыреттілігі» ұғымы ғылыми психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде кеңінен қарастырылған [2].

Кейбір зерттеушілер кәсіби құзыреттілікті мәдениет ұғымымен байланыстырады (Е.В. Бондаревская, Е.В. Попова, А.И. Пискунов). Басқалары оны кәсіби білім деңгейімен байланыстырады (Б.С. Гершунский). Үшіншілері бұл ұғымды тұлғаның субъективті қасиеті ретінде қарастырады, ол кәсіби қызметтің тиімділігін анықтайды (Д.М. Гришин, Н.В. Кузьмина, А.К. Маркова, Л.М. Митина, А.И. Пискунов және т.б.).

Төртіншілері құзыреттілікті білімдер, қабілеттер мен дағдылар, тұлғаның кәсіби маңызы бар қасиеттерін қамтитын жүйе ретінде қарастырады, бұл кәсіби міндеттерді орындауды қамтамасыз етеді (Т.Г. Браже, Н.И. Запрудский).

Әртүрлі тәсілдердің ерекшеліктеріне қарамастан, зерттеушілердің көпшілігі педагогтың кәсіби құзыреттілігін жүйелі құбылыс ретінде қарастырады. Бұл ұғым күрделі интегративті тұлғалық құрылым ретінде түсіндіріледі, ол кәсіби қызметті табысты жүзеге асыру мүмкіндігін айқындайды.

Қазіргі таңда отандық педагогикада жалпы және кәсіби білім беру саласында құзыреттілікке негізделген тәсіл қалыптасты (Е.Я. Коган, А.А. Пинский, Е.И. Сахарчук, В.В. Сериков, И.Д. Фрумин, Б.Д. Эльконин және т.б.).

Құзыреттілік тәсілі білім беру мақсаты мен нәтижесі ретінде әртүрлі деңгейдегі негізгі құзыреттіліктерді қалыптастыруды қарастырады. Бұл құзыреттіліктер кейін кәсіби қызметте көрініс тауып, жеке тұлғаның кәсіби құзыреттілігі ретінде айқындалады.

Соңғы жылдардағы кәсіби құзыреттілікке қатысты жарияланымдардың көпшілігінде (О.М. Бобиенко, Г.В. Никитина, А.П. Тряпицына және т.б.) оның құрылымы мен негізгі құзыреттерінің немесе қазіргі заман адамына (оқушыға, студентке, педагогқа, маманға) қажетті құзыреттіліктердің құрамына әртүрлі түсініктемелер беріледі.

Инклюзивті білім беру мемлекеттік саясат пен қоғамдық өмірдің бір бөлігі ретінде педагогика, психология және өнер саласындағы зерттеушілердің назарын барған сайын аударуда.

Алайда, педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігі дербес ғылыми санат ретінде әлі де жеткіліксіз зерттелген, бұл тақырыптың өзектілігін арттырады [3].

Білім берудегі инклюзия мәселелері отандық және шетелдік авторлардың еңбектерінде қарастырылған (Д. Агнес, Т. Бут, Л.С. Выготский, Т. Миттлер, А.Г. Асмолов, Е.В. Бондаревская, И.С. Якиманская және т.б.).

Бұл зерттеулерде оқушылардың әртүрлі қажеттіліктерін ескеретін білім беру ортасын құруға және ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) балалардың әлеуметтенуіне ықпал ететін әдістемелерді әзірлеуге басты назар аударылған.

Инклюзивті құзыреттіліктің теориялық негізі субъект-субъекттік өзара әрекеттестік концепциясына (А.Г.Асмолов, В.В.Сериков), білім берудегі құзыреттілік тәсіліне (И.А. Зимняя, А.В.Хуторской, В.В.Сериков) және тұлғаның дамуы үшін оқытудың жетекші рөліне (Л.С. Выготский, А.Р. Лурия) сүйенеді.

Бұл зерттеулер ЕБҚ бар балалармен жұмыс жасауда педагогикалық және психологиялық аспектілерді ескеру қажеттілігін атап көрсетеді. Хореографиялық өнер контексінде инклюзия шығармашылық қызмет арқылы қарастырылады, ол тұлғаның дамуының, өзіне деген сенімділікті нығайтудың және толеранттылықты қалыптастырудың тиімді құралы ретінде қарастырылады (Н.В.Кузьмина, А.К.Маркова).

Алайда, бұл саладағы бар зерттеулер фрагментті сипатқа ие және инклюзивті білім берудің жалпы аспектілеріне басымдық береді, хореографиялық қызметтің ерекшеліктеріне жеткілікті көңіл бөлінбейді.

Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі теориялық тәсілдер мен практикалық ұсыныстардың жеткіліксіз әзірленуінде жатыр.

Хореографтарды даярлауға арналған қазіргі заманғы білім беру бағдарламалары инклюзивті модульдерді сирек қамтиды, бұл білікті мамандардың жетіспеушілігіне әкеледі.

Осылайша, мәселенің зерттелу жағдайын шолу педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігін қалыптастыруға жүйелі тәсілдің қажеттілігін көрсетеді, бұл олардың дайындығының сапасын арттырып, ЕБҚ бар балалармен тиімді жұмыс істеуді қамтамасыз етеді.

Инклюзивті құзыреттілік - бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу үшін қажет арнайы білімдер, дағдылар және құндылықтық бағдарлардың біртұтас жүйесі. Бұл ұғым инклюзивті білім беру қағидаттарына негізделген және барлық балалардың тең мүмкіндіктерге қол жеткізуін қамтамасыз етуге бағытталған. Инклюзивті құзыреттілік педагогтың кәсіби құзыреттілігінің маңызды бөлігі болып табылады және әртүрлі білім беру қажеттіліктеріне бейімделуге қабілеттілікті қамтиды [4].

Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігінің құрылымы мен компоненттері.

1. Педагогикалық аспектілер. Инклюзивті білім беру принциптері мен әдістемелерін меңгеру; Әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін білім беру бағдарламаларын бейімдеу; Оқыту процесінде қолайлы психологиялық және физикалық орта құру.

2. Психологиялық аспектілер. Ерекше қажеттіліктері бар балалардың психологиялық ерекшеліктерін түсіну; Эмпатия, толеранттылық және эмоционалдық тұрақтылық сияқты қасиеттерді дамыту; Балалардың әлеуметтенуін және өзін-өзі бағалауын қолдауға бағытталған әдістерді қолдану.

3.Хореографиялық аспектілер. Хореографиялық қызмет арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту; Ерекше қажеттіліктері бар балалардың физикалық және психомоторлық мүмкіндіктерін ескере отырып, жаттығулар мен қойылымдарды бейімдеу; Хореографияны балалардың өзіне деген сенімділігін нығайтудың және топтық ынтымақтастық дағдыларын қалыптастырудың құралы ретінде пайдалану;

Осы компоненттердің біртұтас әрекеттестігі педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігінің негізгі көрсеткіші болып табылады және ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс сапасын арттыруға ықпал етеді [5].

Инклюзивті білім беру әрбір баланың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың (ЕБҚ), тең мүмкіндіктерге ие болуын және әлеуетін толық ашуын қамтамасыз етуді көздейді.

Бұл үдерісте педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігі ерекше рөл атқарады.

1. Ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқыту мен дамытуда инклюзивті құзыреттіліктің маңызы:

Педагог-хореограф балалардың физикалық, психологиялық және шығармашылық мүмкіндіктерін ескере отырып, әрбір бала үшін қолайлы жағдай жасайды.

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың өзіне деген сенімділігін нығайтып, олардың әлеуметтік бейімделуіне ықпал етеді.

Хореографиялық өнер арқылы балалардың эмоционалдық және әлеуметтік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

2. Инклюзивті ортада білім беру процесін ұйымдастырудағы рөлі: педагог-хореограф әртүрлі қабілеті мен қажеттіліктері бар балаларды біртұтас шығармашылық ұжымға біріктіре отырып, толеранттылық пен өзара түсіністік мәдениетін қалыптастырады [6].

Инклюзивті сабақтарды тиімді өткізу үшін білім беру әдістерін бейімдеп, балалардың мүмкіндіктеріне сай шығармашылық міндеттер қояды.

Балалардың психологиялық және физикалық жүктемесін дұрыс үйлестіре отырып, олардың денсаулығын сақтауға және дамытуға ықпал етеді.

3. Хореографияның инклюзия құралы ретіндегі маңызы: хореографиялық жаттығулар мен қойылымдар ерекше қажеттіліктері бар балаларға шығармашылық жолмен өзін-өзі көрсету мүмкіндігін береді.

Топтық хореографиялық жұмыстар балаларды біріктіреді, олардың қарым-қатынас дағдыларын жақсартады және ұжымдық жауапкершілікті арттырады. Инклюзивті білім беру аясында хореография балаларды мәдениетке тарту мен олардың шығармашылық әлеуетін ашудың тиімді құралы болып табылады. Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігі ерекше қажеттіліктері бар балалардың білім алу құқығын жүзеге асыруда және олардың қоғамдағы толыққанды мүшесі ретінде қалыптасуында маңызды рөл атқарады [7].

Бұл құзыреттілікті дамыту инклюзивті білім берудің сапасын арттыруға және әр баланың шығармашылық және тұлғалық даму мүмкіндігін кеңейтуге ықпал етеді.

Инклюзивті білім беру жағдайында педагог-хореографтың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру үшін кешенді әдістер мен тәсілдерді қолдану қажет. Бұл үдеріс ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуге бағытталған арнайы білімдер мен дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

Инклюзивті білім беру жағдайында педагогикалық және хореографиялық білімдердің үйлесімді бірігуі ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық және тұлғалық дамуын қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады [8].

Бұл интеграция оқыту үдерісінің тиімділігін арттырып, балалардың әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді. Интеграцияның негізгі аспектілері:

1. Педагогикалық білім: Балалардың жас және психофизиологиялық ерекшеліктерін ескеру. Оқыту мен тәрбиелеуде жеке тұлғалық және инклюзивті тәсілдерді қолдану.

Әлеуметтік ортада балалардың өзара әрекеттесуін ұйымдастыру.

Білім беру мазмұнын балалардың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне бейімдеу.

2. Хореографиялық білім: Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған арнайы хореографиялық әдістемелерді қолдану. Қозғалыс мәдениеті мен дене пластикасын жетілдіру. Шығармашылық тапсырмалар арқылы балалардың өзін-өзі көрсету мүмкіндігін қамтамасыз ету. Ерекше қажеттіліктері бар балалардың физикалық шектеулерін ескере отырып, жаттығулар мен қойылымдарды бейімдеу.

Интеграцияның артықшылықтары:

1. Кешенді дамыту: Педагогикалық тәсілдер балалардың тұлғалық және әлеуметтік дамуын қамтамасыз етсе, хореографиялық жаттығулар олардың шығармашылық әлеуетін арттырады.

2. Толеранттылықты қалыптастыру: Хореографиялық ұжымдық жұмыс балалардың бір-біріне құрметпен қарауын және өзара түсіністігін дамытады.

3. Эмоционалдық және физикалық үйлесімділік: Педагогикалық әдістер мен хореографиялық жаттығулардың үйлесімі балалардың эмоционалдық тұрақтылығын нығайтады және физикалық денсаулығын жақсартады.

4. Шығармашылық өзара әрекеттесу: Хореография арқылы балалардың қарым-қатынас дағдыларын және ұжымдық жұмысқа бейімділігін дамыту.

Педагогикалық және хореографиялық білімдерді интеграциялау - бұл ерекше қажеттіліктері бар балаларға сапалы және тиімді білім беру үшін маңызды қадам.

Бұл интеграция педагог-хореографтың кәсіби құзыреттілігін арттырып қана қоймай, балалардың шығармашылық, тұлғалық және әлеуметтік дамуына жағдай жасайды [9].

Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігін дамыту бойынша ұсыныстар.

Инклюзивті білім беру жағдайында педагог-хореографтың кәсіби құзыреттілігін жетілдіру үшін келесі ұсыныстарды іске асыру маңызды:

1. Теориялық дайындықты жетілдіру: Инклюзивті білім беру қағидаттары бойынша арнайы курстар: педагог-хореографтарға ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) балалармен жұмыс істеудің психологиялық, педагогикалық және құқықтық негіздері бойынша теориялық білім алу қажет.

Хореографиядағы инклюзия: хореографиялық өнердің ерекше қажеттіліктері бар балалардың шығармашылық дамуына әсерін зерттейтін ғылыми және практикалық әдебиеттерді меңгеру.

2. Практикалық дағдыларды дамыту: бейімделген әдістемелерді қолдану, ерекше қажеттіліктері бар балалардың физикалық, психологиялық және шығармашылық мүмкіндіктерін ескере отырып, хореографиялық жаттығулар мен қойылымдарды бейімдеу.

Арт-терапия элементтері: хореографиялық сабақтарға арт-терапиялық тәсілдерді енгізу балалардың эмоционалдық жағдайын жақсартып, олардың өзін-өзі бағалауына оң әсер етеді.

Топтық жұмысқа бағдарлау: топтық хореографиялық жаттығулар арқылы балалардың өзара қарым-қатынас дағдыларын дамыту.

3. Интерактивті құралдарды пайдалану: цифрлық технологиялар, интерактивті платформаларды, бейне сабақтарды және онлайн ресурстарды қолдану педагогтардың сабақтарын қызықты және қолжетімді етеді.

Мультимедиялық құралдар: визуализацияны арттыру және балалардың хореографиялық материалды түсінуін жеңілдету үшін мультимедиялық элементтерді пайдалану.

4. Педагогикалық шеберлік деңгейін арттыру: кәсіби даму тренингтер, ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеу әдістері бойынша шеберлік сыныптары мен семинарларға қатысу.

Тәжірибемен алмасу: инклюзивті білім беру саласындағы алдыңғы қатарлы педагог-хореографтардың тәжірибесін зерттеп, өз қызметіне енгізу.

5. Психологиялық қолдау көрсету дағдыларын дамыту: эмпатияны дамыту, педагогтардың әр балаға сезімталдықпен және түсіністікпен қарауына ерекше көңіл бөлу.

Қақтығыстарды басқару: ерекше қажеттіліктері бар балалармен және олардың құрдастарымен өзара әрекеттесу барысында туындайтын қиындықтарды шешу жолдарын меңгеру.

6. Ұжымдық орта құру: қолайлы атмосфера, балалардың өзін еркін және қауіпсіз сезінетін, шығармашылықпен айналысуға мүмкіндік беретін қолайлы психологиялық орта қалыптастыру.

Құрмет пен қолдау: балалардың бір-біріне деген құрметін арттырып, өзара көмек көрсетуге үйрету.

7. Ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу: жаңа әдістемелерді әзірлеу, инклюзивті білім беру саласында хореографиялық өнерді қолданудың тиімді әдістерін іздестіру [10].

Мониторинг: инклюзивті сабақтардың тиімділігін бағалау және оларды жетілдіру бойынша ұсыныстар жасау.

Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігін дамыту кешенді тәсілді талап етеді. Теориялық білімді тереңдету, практикалық дағдыларды жетілдіру, инновациялық технологияларды қолдану және ұжымдық ортаны дамыту – осының барлығы педагогтардың ерекше қажеттіліктері бар балалармен табысты жұмыс істеуіне ықпал етеді. Бұл балалардың шығармашылық әлеуетін ашып, олардың қоғамға толыққанды бейімделуіне көмектеседі [11].

Сонымен, инклюзивті білім беру ерекше қажеттіліктері бар балалардың білім алу және қоғамға бейімделу құқықтарын жүзеге асыруда маңызды рөл атқарады. Бұл тәсіл олардың әлеуетін ашуға және әлеуметтік интеграциясын қамтамасыз етуге бағытталған. Педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігінің қажеттілігі: ерекше қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істеуде педагог-хореографтардан арнайы білімдер, дағдылар және құндылықтық бағдарлар талап етіледі. Бұл құзыреттіліктерді дамыту олардың кәсіби қызметінің тиімділігін арттырады [12].

Қорытындылар

Цифрлық технологияларды және арт-терапиялық тәсілдерді қолдану хореографтардан ерекше қажеттіліктері бар (ЕБК) балалардың қажеттіліктеріне бейімделген білім беру процесін жүзеге асыру үшін жаңа құралдарды меңгеруді талап етеді.

Қорытындылай келе, педагог-хореографтың инклюзивті құзыреттілігін ғылыми зерттеу нысаны ретінде қарастыру – теориялық және практикалық маңызы бар өзекті міндет болып табылады. Бұл құзыреттілікті қалыптастыру мен дамытудың ғылыми негізделген тәсілдерін әзірлеу педагог-хореографтарды даярлау сапасын арттыруға және заманауи талаптарға сай инклюзивті білім беру ортасын құруға ықпал ететін болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Александр Гиршон., Жить танцуя. Интегральный танец для терапии, творчества и саморазвития, Издательство: Ridero, 2024, 372 стр.
2. Боярчиков Н. Н., О балетмейстерском образовании, Издательство: Планета музыки, 2024, 60 стр.
3. Falisha J. Karpati, Chiara Giacosa, Nicholas E.V. Foster, Virginia B. Penhune, Krista L. Hyde. Dance and the brain: a review// Chem. Annals of the New York Academy of Sciences, 2015, № 1337, P. 140-146.
4. Баскаков В.Ю. Хроники телесной психотехники. Выпуск 1. Москва: Институт общегуманитарных исследований, 2022 г. 216 стр.
5. Новерр Ж. Ж. Письма о танце, Издательство: Планета музыки, 2023, 384 стр.
6. Kanglin Shi. The Association Between Allostatic Load and Frailty Trajectories Among Adults Aged 50+ Years: Mediating Role of Physical Activity. // Journal of Aging and Physical Activity. 2023, № 32(1), P. 8–17.
7. Вашкевич Н. Н. История хореографии всех веков и народов. Издательство: Планета музыки, 2023, 192 стр.
8. Мубинова З.Ф. Концепция этнонационального воспитания: теоретические предпосылки в Российской педагогике. Уфа. 2011. № 1. с. 95-98.
9. Асташова Н. А. Проблема воспитания толерантности в системе образовательных учреждений. М., 2003. - 368с.
10. Корчак Я. Как любить ребенка. М., 2014. – 480 с.
11. Байбородова Л.В. Воспитание толерантности в процессе организации деятельности и общения школьников. Ярославль. 2003. №1. – 1-5 с.
12. Брисске И.Э. Основы детской хореографии. Педагогическая работа в детском хореографическом коллективе: учебное пособие. Челябинск. 2013 – 36 с.

Аннотация

Статья подробно рассматривает важность и основные аспекты улучшения профессиональной подготовки хореографов в системе инклюзивного образования. Инклюзивная компетентность хореографа — это совокупность знаний и навыков, необходимых для работы с детьми с особыми образовательными потребностями. Эта компетентность включает педагогические, психологические и хореографические аспекты. С педагогической точки зрения хореограф как учитель должен уметь выбирать методы обучения с учетом индивидуальных особенностей ученика. С психологической точки зрения, он должен понимать эмоциональное состояние, мотивацию и развитие ученика, оказывать поддержку. Хореографический аспект включает использование методов движения для развития физических и творческих способностей детей. Обучение хореографии детей с особыми

образовательными потребностями — это не только уроки танцев, но и комплексный процесс, который способствует их психологическому, социальному и творческому развитию. Важно воспринимать этих детей как уникальные личности, раскрывать их способности и развивать уверенность в себе и самооценку.

Abstract

The article thoroughly examines the importance and key aspects of improving the professional training of choreographers in the inclusive education system. The inclusive competence of a choreographer is a set of knowledge and skills required to work with children with special educational needs. This competence includes pedagogical, psychological, and choreographic aspects. From a pedagogical perspective, a choreographer, as a teacher, must be able to choose teaching methods that take into account the individual characteristics of the student. From a psychological perspective, they should understand the emotional state, motivation, and development of the student, providing support as needed. The choreographic aspect involves using movement techniques to develop children's physical and creative abilities. Teaching choreography to children with special educational needs is not only about dance lessons, but also a complex process that contributes to their psychological, social, and creative development. It is important to perceive these children as unique individuals, uncover their abilities, and foster confidence and self-esteem.